

Erfaring fra kloakkoppyrdding i eldre spredt bebyggelse i Gjesdal

Av Erling Gundersen.

Erling Gundersen er plan- og bygningssjef i Gjesdal kommune.

*Innlegg på seminar i Norsk Vannforening
24. november 1992.*

Det aller meste av den spredte bebyggelsen i Gjesdal kommune ligger så langt fra offentlige kloakkledninger at det aldri vil bli aktuelt å knytte dem til disse. En del av bebyggelsen ble oppført før dagens prinsipper omkring jordrenseanlegg ble utformet. Dessuten var man nok atskillig **mindre opptatt av forurensningsproblematikken** tilknyttet denne bebyggelsen om vi går 20–30 år tilbake.

Som vi alle kjenner til forandret tidene seg. I Gjesdal oppstod behovet for å aksjonere for renere vassdrag spesielt sommeren 1985, da oppblomstringen av grønne og blågrønnalger for første gang opptrådte i våre vassdrag. Både administrativt og politisk var der enighet om at det her måtte handling til. Senere har vi også registrert en viss algeoppblomstring men aldri i det omfang som i 1985.

Ved hjelp av sysselsettingsmidler hadde kommunen allerede for et par år tilbake gjennomført en undersøkelse av samtlige spredte avløpsanlegg. Hvert anlegg ble katalogisert i forhold til hvilket nedslagsfelt og vassdrag det enkelte bygg soknet til: Figgjovassdraget, Oltedalsvassdraget, Dirdalsvassdraget, Maudalsvassdraget eller Frafjordvassdraget.

Et av tiltakene som ble planlagt var å få bedret kvaliteten på de spredte avløpsanleggene rundt om i kommunen.

Første skritt på denne veien var å få vedtatt at alle «Eiere av eiendommer som ikke har forskriftsmessig kloakkanlegg, tilskrives og blir pålagt å sende inn søknad for godkjenning av sitt kloakkanlegg. Frist for innsendelse av søknaden skal ikke være mindre enn 3 måneder.»

Hjemmel for pålegget ble gitt i medhold av forurensningslovens § 7 og 86.

Av praktiske og kapasitetsmessige grunner ble det også besluttet å dele arbeidet i forhold til hvert anleggs vassdragstilknytning. Siden problemene åpenbart var størst ved Figgjovassdraget ble bebyggelsen her prioritert først.

Dette vedtaket ble gjort sommeren 1986.

Søknadsfasen

Av i alt 179 grunneiere, ble 85 personer tilskrevet med krav om å innsende søknad om utslippstillatelse for hvert enkelt anlegg. Dette gjaldt da de anlegg som iflg. registreringene hadde mangler som sannsynliggjorde at de bidrog til forurensningen av Figgjovassdraget.

Etter en del purringer og en rekke samtaler med forskjellige grunneiere hadde vi mottatt 81 søknader.

- 26 av søknadene gjaldt nye kloakkanlegg 30 %
- 14 gjaldt utbedring av kloakkanlegget 20 %
- 41 søkte om godkjenning av eksisterende anlegg 50 %

Behandlingsfasen

Bygningsrådet er forurensningsmyndighet for spredte avløpsanleggi Gjesdal kommune. Hver søknad ble vurdert enkeltvis, men behandlet i en samlet sak hvor:

- 47 søknader ble godkjent 60 %
- 21 søknader skulle vurderes nærmere 26 %
- 13 søknader kunne ikke godkjennes 16 %

Til disse siste ble det framsatt krav om utbedring eller bygging av nytt anlegg.

Det ble gitt en frist på 7 måneder for gjennomføring av arbeidet.

Søkerne ble gjort kjent med vedtaket. Det ble ikke mottatt noen klager.

Dette vedtaket ble gjort i 1987.

Oppfølgingsfasen

Ved kunngjøringen av vedtaket og fristen for gjennomføringen av arbeidet ble det også lagt ved detaljsskisser av snitt gjennom spredegrøfter, kopi av pristilbud fra 2 produsenter av slamavskillere, samt melding om at kommunen ville bistå med råd og veiledning ved planlegging og utførelsen av anlegget.

Vi mottok en god del henvendelser og gjorde en del befaringer på forskjellige gårder. Arbeidsmengden var likevel overkommelig, selv med begrensede ressurser som vi hadde også da.

I november 1988 ble bygningsrådet på ny orientert om situasjonen. Det framgår av denne saken at det bare var 4 grunneiere som ikke hadde fulgt pålegget. Disse 4 fikk ny frist til juni-89 med å utbedre forholdene.

Videre framdrift

Samme prosedyre benytter vi for tiden på bebyggelsen langs Oltedalsvassdraget. Fristen for å utbedre/bygge nytt anlegg gikk ut i juni d.å. Vi har for øyeblikket ikke oversikt over hvor mange som har rettet seg etter pålegget ved fristens utløp.

Vurdering av vår framgangsmåte

Etter min mening har vi funnet en metode som folk aksepterer. Dette er en stor fordel med tanke på å kunne gjennomføre relativt store tiltak med små ressurser. Folk ser gjennom den åpne og gjennomsiktede behandlingen at de blir behandlet på lik linje med andre kjente og sambygdinger.

Metoden kan praktiseres akkurat så fleksibelt som man ønsker og hver enkelt situasjon tilsier. Hver sak behandles individuelt, men likevel i henhold til en på forhånd opptrukket rettesnor, som etter vår erfaring ikke bør være altfor restriktiv. Man bør i første rekke konsentrere seg om å få utbedret den delen av anlegget som forurensner, (selve avløpet) og kanskje se mellom fingrene på mindre avvik når det gjelder tankstørrelsen, hvis den likevel har 3 kammer.

En svakhet ved arbeidet vårt til nå er kanskje at vi i svært liten grad har konsentrert oss om utslippene fra selve gårdsdriften, f.eks. utslippene fra melkerom.